

Ліквідація нерівності стосовно однієї статі неможлива без вивчення проблем іншої, а гендерний розвиток – це зміни в становищі, як жінки, так і чоловіка в історичній зумовленості їхніх ролей[9].

Гендерна нерівність у сфері зайнятості в Україні зумовлює потребу в проведенні гендерної політики, яка має бути спрямована на подолання гендерної професійної сегрегації. При вирішенні цієї проблеми потрібно виходити із сучасних економічних і соціальних умов.

Політику спрямовану на зменшення чи ліквідацію сегрегації, називають «Політикою десегрегації». Для коригування професійної сегрегації необхідними є:

- політика компенсаційних дій;
- рівномірний розподіл частки оплачуваної та неоплачуваної роботи;
- вжиття заходів, що допомагають чоловікам і жінкам узгоджувати трудову діяльність

із роботою в домогосподарстві та із сімейними обов'язками.

Отже, можна впевнено сказати, що в нашому суспільстві гендерні аспекти відіграють важливу роль у сфері праці та зайнятості молоді. Система гендерної нерівності обмежує можливості повною мірою реалізувати свій трудовий потенціал як жінкам, так і чоловікам. Тому необхідно застосувати всі можливі заходи для викорінення такого негативного явища суспільства, як гендерна нерівність в сфері зайнятості.

РЕЗЮМЕ

Проаналізовано гендерний аспект ринку праці Закарпатської області та досліджено явище гендерної професійної сегрегації. На основі проведеного дослідження визначено наслідки впливу гендерної професійної сегрегації на зайнятість населення та його соціально-економічний і демографічний стан. Окреслено основні засади політики десегрегації

Ключові слова: гендерна нерівність, гендерна професійна сегрегація, гендерна дискримінація, гендерні стереотипи

РЕЗЮМЕ

Проанализированы гендерный аспект рынка труда Закарпатской области и исследовано явление гендерной профессиональной сегрегации. На основе проведенного исследования определены последствия влияния гендерной профессиональной сегрегации на занятость населения и его социально-экономическое и демографическое состояние. Определены основные принципы политики десегрегации

Ключевые слова: гендерное неравенство, гендерная профессиональная сегрегация, гендерная дискриминация, гендерные стереотипы

SUMMARY

Gender dimension of the labor market Zakarpattya region has been analyzed and the phenomenon of gender occupational segregation has been studied. Effects of occupational gender segregation in employment and the social-economic and demographic state was determined on the basis of the research. Fundamentals of desegregation policies have been outlined

Keywords: gender inequality, gender occupational segregation, gender discrimination, gender stereotypes

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Ворона М. В. Гендерна складова ринку праці: сеграційний аспект/ М. В. Ворона// Економіка ринку праці та проблеми зайнятості.- Вип.1.-К.:Ринок праці та зайнятість населення, 2012.-с.12-15.
2. Грішанова О. Гендерні особливості конкурентоспроможності громадян українського ринку праці// Україна: аспекти праці.- 2001.-№4.
3. Вілкова О. Ю., Василенко Я. В. Гендерні стереотипи у сфері професійної зайнятості/ О. Ю. Вілкова, Я. В. Василенко//Ринок праці та зайнятість населення, 2007.-№3.
4. Головне управління статистики в Закарпатській області [Електронний ресурс]. Режим доступу до ресурсу: <http://www.stat.uz.ua/>
5. Міністерство праці та соціальної політики України. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://mlsp.kmu.gov.ua/>
6. Офіційний сайт державної служби [Електронний ресурс]. – Режим доступу: – <http://www.dcz.gov.ua/>
7. Гендерний інформаційно-аналітичний центр «Крона» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: –<http://www.krona.org.ua/>
8. Іванчук О. С. Проблеми гендерної рівності і ринок праці/ О. С. Іванчук//Ринок праці та зайнятості населення.-2011.-№3.
9. Кислий О. Проблеми гендерних досліджень та суміжних дисциплінах/ О. Кислий// Демографічні дослідження.-Вип.22.-К.:Інститут економіки НАН України, 2000.- с.162-176

УДК 334.722. 368

СТРАХОВЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО В УКРАЇНІ: МЕХАНІЗМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ

Дмитриченко Л.І., д.е.н., професор, Донецький національний університет

Постановка проблеми. Ринкова економіка базується на суспільному поділі праці і відокремленні товаровиробників, наслідком чого є розвиток підприємницької діяльності. В сучасних умовах млявого розгортання ринкових відносин в Україні відповідно мляво розвивається підприємницька діяльність, одною з форм якої є страхове підприємництво.

Не дивлячись на досить тривалу історію вітчизняних страхових відносин, ринок страхових послуг і страхове підприємництво як таке не дістали відповідного теоретичного обґрунтування. Наслідком цього є суперечності процесу формування цивілізованої страхової системи в Україні. Втім, практика сучасних розвинутих країн (насамперед – Великої Британії, Німеччини, США, Японії) доводить, що страхове підприємництво вельми активно розвивається й являється міцним підґрунтям розв'язання низки ризикових проблем, а також прибутковою справою для власників страхового бізнесу.

Таким чином, для сучасної української бізнесової сфери важливим є цивілізоване функціонування підприємств страхової діяльності, що обумовлює актуальність наукового обґрунтування механізмів впливу на її розвиток, зокрема – механізму державного регулювання розвитком страхового підприємництва.

Аналіз останніх публікацій. Щодо аналізу публікацій з означеної теми, то необхідно наголосити на вельми обмеженому колі вчених, хто у вітчизняній науці досліджував і на сучасному етапі досліджує проблему страхового підприємництва в цілому й проблему його державного регулювання зокрема.

Так, славнозвісний український вчений В.Д.Базилевич розпочав наукову розробку проблеми страхового підприємництва ще з кінця минулого століття. Відома низка його робіт, у яких розглядаються питання щодо формування страхового ринку в Україні, щодо антимонопольних заходів держави і створення конкурентного середовища на страховому ринку України [1-2]. В теперішні часи вчений обґрунтовує сучасну парадигму страхування, уточнює сутність і протиріччя страхових відносин і страхового підприємництва [3].

О.Р.Квасовський і М.В.Стецько досліджують фінансові аспекти страхового бізнесу, зокрема – проблему оподаткування страхових компаній [4].

У змістовній монографії Г.Г. Козоріза також розкрито фінансові аспекти страхових підприємств, зокрема – процес формування капіталу й механізм капіталізації страхового ринку [5].

О.В. Козьменко і А.О.Бойко проаналізували сучасний стан і перспективи розвитку ринку перестраховування в Україні [6].

Отже, більшість вчених акцентують увагу на аналізі сутності страхового бізнесу, особливостей функціонування суб'єктів страхового підприємництва, на фінансових аспектах їхньої діяльності. Зрозуміло, що все це має досліджуватись, але необхідно вивчати й організаційні форми страхових підприємств, а також механізми впливу держави на їхній розвиток, точніше – механізми державного регулювання страхового підприємництва.

Необхідно зауважити, що останнім часом вельми активно досліджує проблеми розвитку страхового бізнесу в Україні представник львівської школи економічної науки – Т.В.Яворська, у наукових працях якої аналізується не тільки сутність страхового бізнесу, особливості його розвитку в різних країнах, стан і механізми функціонування в Україні, але й механізми регулювання діяльності страхових підприємств, зокрема – механізм державного регулювання страхового підприємництва [7-8].

Виділення невирішених проблем і ціль дослідження. Оскільки предметом нашого наукового інтересу завжди були механізми державного регулювання економіки, спробуємо визначити наше ставлення до розв'язання проблеми державного регулювання страхового підприємництва в Україні.

Викладення основного матеріалу. Філософське осмислення страхової діяльності, страхового бізнесу й страхового підприємництва, а також механізмів їх розвитку передбачає чітке визначення низки названих категорій, а також низки суміжним з ними понять. Отже понятійний апарат теорії державного регулювання страхового підприємництва потребує окремого дослідження, що виходить за межі даної статті.

Для пропозицій щодо розробки механізму державного регулювання страхового підприємництва в Україні, перш за все, необхідно визначити чинники, що гальмують його розвиток, визначити роль і значення даного виду підприємництва, а також проаналізувати існуючий механізм державного регулювання страхової діяльності.

Чинниками, що гальмують розвиток страхової діяльності є наступні:

- значна недовіра громадян і економічних суб'єктів до страхової діяльності й страхової системи як такої;
- мала прибутковість страхової накопичувальної послуги;
- складність, незрозумілість і непрозорість механізмів вилучення грошей у разі виникнення страхової події ;
- непрозорість діяльності самих суб'єктів страхового підприємництва тощо.

Необхідно зауважити, що суттєвим гальмом розвитку страхового підприємництва, на наш погляд, є психологічний чинник. Для більшості громадян нашої країни страхування вважається одним із засобів вилучення грошей. Такому розумінню механізму страхування є серйозна підстава. Справа в тому, що, з одного боку, в механізмах виплати страхових сум мають місце значні суперечності, обумовлені низкою причин об'єктивного й суб'єктивного характеру. Серед них – недосконалість законодавчої бази страхової діяльності, безвідповідальність страховальників, шахрайство в страховій сфері, формування тінювих каналів невиплати страхових сум, інфляційні процеси, що суттєво знецінюють страхові доходи тощо. З іншого боку, страховальникам складно працювати, оскільки нестабільність відносин щодо різних форм страхування гальмує позитивну динаміку доходів. До цього слід додати низькі доходи громадян, що обумовлює небажання страхування та економію на страхових внесках. До речі, саме в страховій діяльності існує чимало механізмів шахрайства, що спонукає теоретиків і практичних робітників страхового поля досліджувати й пропонувати низку механізмів протидії таким негараздам, а за одне й механізмів протидії тінювій економіці [9, с. 171-179].

Проте, *роль і значення страхової діяльності в цілому й страхового підприємництва як такого зростає, що обумовлено низкою причин, а саме:*

- наявністю широкого спектра страхових подій;
- зростанням кількості страхових подій;
- наявністю широкого спектру чинників внутрішніх і зовнішніх небезпек;
- зростанням ризиків природних і техногенних катастроф;
- активізацією ризиків, притаманних господарській діяльності економічних суб'єктів;
- розвитком процесу монополізації, поглинання й злиття фірм, загрозами економічній безпеці підприємств різних форм власності й різних розмірів;
- наявністю низки загроз життю й економічній діяльності кожного громадянина.

Звернемо увагу на функції страхового підприємництва і функції його державного регулювання (на наш погляд, вони часто й густо збігаються).

Передусім необхідно виділити *цільову функцію* державного регулювання страхового підприємництва. Вона міститься у формулюванні стратегічних цілей, пріоритетних напрямків і програм розвитку страхової діяльності в країні. До речі, визначення стратегії розвитку є функцією не лише держави, але й інших суб'єктів страхової діяльності.

Важливою є також *стимулююча функція*, що спонукає до розвитку страхових відносин. З боку держави вона може реалізуватися через систему податків, на підґрунті законодавчої діяльності держави. Щодо суб'єктів страхового бізнесу, то вони можуть привертати до активізації страхування, використовуючи певні пільги й схеми страхування й виплати страхових сум.

Звичайно, держава має виконувати важливішу функцію – *закономоторчу*. Особливе значення має прозорість і чіткість законів, що регламентують страхові відносини.

Не принижуючи *інформаційну функцію* держави, наголосимо, що насамперед з боку суб'єктів страхового підприємництва важливою є функція інформаційного забезпечення учасників страхового процесу.

Щодо такої функції як *попереджувальна*, то її має виконувати насамперед держава. Ця функція спрямована на виявлення та запобігання загрозам у процесі розвитку страхового підприємництва. Зазначимо, що на наш погляд, з боку суб'єктів страхового бізнесу ця функція проявляється як двоїста: запобігання страховим випадкам, в одному разі, зумовлює економію коштів громадян і економічних суб'єктів, а в іншому разі, після залучення коштів, запобігання загрозам страхових випадків економить кошти суб'єктів страхового бізнесу.

На останнє наголосимо й на такій функції як *соціальна*. Уявляється, що саме соціальна функція має бути провідною функцією всієї системи страхових відносин. Вона має забезпечити соціальний захист та надавати соціальні гарантії учасникам страхового ринку.

Отже, сучасне ринкове господарство не може обійтись й нормально функціонувати без розвитку страхових відносин й страхового підприємництва. Роль і значення страхового підприємництва зростають в ринковій економіці внаслідок її нестабільності й наявності фінансово-економічних криз. За таких умов зростає роль держави як провідного інституту регулювання відносин страхової діяльності. Насамперед держава має створити економічну й правову базу поширення страхового підприємництва й страхового ринку та створити цілісну страхову систему з дієвими механізмами, які б спонукали, з одного боку, до бажання застрахуватись від будь-яких негативних наслідків, а з іншого боку, до чесної й прозорої системи страхових виплат. На наш погляд, у такому контексті активізується законодавча й контрольна функція держави щодо простеження каналів руху страхових коштів, каналів їх формування й використання. Щодо такої оцінки ролі держави в розвитку страхової справи в Україні, то її підтримують фахівці: «Велике значення у становленні та стратегічному розвитку страхового ринку має стан його державного регулювання» [10, с. 139].

Останнім часом з державним регулюванням страхового підприємництва багато вчених зв'язують розвиток економіки країни в цілому. Ми б додали, що такий зв'язок двоїстий. З одного боку, розвиток підприємницької діяльності взагалі обумовлює розвиток економіки країни, що потребує розвитку страхового підприємництва. З іншого боку, розвиток страхового підприємництва обумовлює більш надійні гарантії підприємцям і таким чином сприяє економічному розвитку країни. Така точка зору набуває розповсюдження в економічній літературі. Можна відзначити як системне дослідження названої проблеми представниками львівської школи економічної науки, зокрема

Т.В. Яворською, що підготувала монографію з державного регулювання страхового підприємництва в Україні [8]. В названій науковій праці досліджено сутність державного регулювання страхового підприємництва, основні елементи механізму державного регулювання, систематизовано історичний досвід державного регулювання підприємництва в сфері страхових відносин у зарубіжних країнах, а також в Україні. На такому підґрунті автор висловлює точку зору щодо напрямів удосконалення механізму державного регулювання страхового підприємництва, спрямований на підвищення ефективності страхового нагляду, на забезпечення економічної безпеки страхових підприємницьких структур, а також на мінімізацію тінювого страхового підприємництва.

Наголосимо, що механізми державного впливу на розвиток страхового підприємництва, або механізми його регулювання залежать не лише від провідної цільової функції відповідного регулювання. Існують і так звані проміжні функції, які обумовлені конкретною дійсністю й конкретною ситуацією, що має місце в конкретній сфері підприємницької діяльності. Йдеться про те, що для сучасної України (крім провідної цілі – забезпечення економічної безпеки країни) має значення реалізація такої цілі, як забезпечення платоспроможності економічних суб'єктів, створення таких умов, за яких економічні суб'єкти не тільки будуть мати потребу у страхуванні з приводу певних ризиків, але й будуть мати кошти для сплати страхового внеску.

Таке бачення цільового орієнтиру державного стимулювання розвитку страхового підприємництва обумовлює, насамперед, державне регулювання розвитку національної економіки в широкому його розумінні. Отже механізм державного регулювання страхового підприємництва є органічною складовою загального механізму державного регулювання економіки. Тільки на підґрунті комплексного розвитку продуктивних сил країни, на підґрунті зміцнення матеріальної бази економічних суб'єктів і громадян країни можливо розв'язати проблему розвитку страхового підприємництва.

Проте, зміцнення матеріального підґрунтя економічних суб'єктів, на наш погляд, є хоча й основною, але недостатньою умовою розвитку страхових відносин і страхового підприємництва. Необхідно створювати інституціональну базу страхового бізнесу. Йдеться про нормативні акти, що регулюють відповідну сферу діяльності. Нажаль, українське законодавство ще вельми далеке від досконалості, про що йдеться і в економічній, і в юридичній літературі. Зокрема вчені й практики наголошують на існуванні низки суперечностей в законодавстві щодо страхового підприємництва. До того ж, в національній економічній і правовій літературі вельми мало досліджень з відповідної проблеми.

Щодо національних інституціональних суб'єктів регулювання страхового підприємництва, то не дивлячись на їх розвинену структуру (в ній представлені і Верховна Рада, і Президент, і Кабінет Міністрів, і низка органів відповідної компетентності, включаючи Податкову службу, Митну службу, Генеральну прокуратуру тощо), визнати їхню роботу в напрямі активізації страхового бізнесу позитивною й ефективною неможливо. І це не є проблемою суто роботи названих структур. Якби цілі й наміри щодо розвитку цієї сфери підприємництва дані інституції не мали, одного їхнього бажання недостатньо. І в даній ситуації не допомагають навіть міжнародні інституціональні суб'єкти, зокрема Міжнародна асоціація органів нагляду за страховою діяльністю, створена у 1994 році. Отже, питання все-таки у зміцненні платоспроможності економічних суб'єктів і громадян України, здатних до внесення коштів у страхові організації й страхові фонди.

Необхідно зауважити, що в умовах ринкової економіки спиратися лише на державне регулювання страхового бізнесу й ринку страхових послуг уявляється обмеженим. Ринкова економіка передбачає активне сполучення державних і ринкових регуляторів економічних процесів, яким є процес розвитку страхових відносин. Зауважимо, що обидва механізми (і механізм державного регулювання, і ринковий регулюючий механізм) мають як позитивні риси, здатні активізувати страхову діяльність, так і недоліки, що можуть визвати певні гальма у розвитку страхового підприємництва. Отже необхідно сполучити обидва механізми, застосовуючи чинники, що сприятимуть активізації страхового бізнесу.

Висновки.

1. Ринок страхових послуг і страхове підприємництво в Україні не дістали відповідного теоретичного обґрунтування, наслідком чого є суперечності процесу формування цивілізованої страхової системи в Україні.
2. Серед чинників, що гальмують розвиток страхової діяльності є чинники економічного (мала прибутковість страхової накопичувальної послуги; непрозорість діяльності самих суб'єктів страхового підприємництва), інституціонального (недосконалість законодавства; складність, незрозумілість і непрозорість механізмів вилучення грошей у разі виникнення страхової події) та психологічного (значна недовіра громадян і економічних суб'єктів до страхової діяльності й страхової системи як такої) характеру.
3. За таких умов необхідно активізувати механізми державного регулювання страхового підприємництва. Але в умовах ринкової економіки спиратися лише на державне регулювання страхового бізнесу й ринку страхових послуг уявляється обмеженим. Ринкова економіка передбачає активне сполучення державних і ринкових регуляторів економічних процесів, яким є процес розвитку страхових відносин.

РЕЗЮМЕ

У статті досліджено методологічні аспекти розвитку страхового підприємництва. Визначено чинники, що гальмують страхову діяльність в Україні, а також роль і функції страхового підприємництва. На такому підґрунті доведено необхідність активізації державного регулювання страхових відносин. Доведено, що в ринковій економіці необхідно активне сполучення державних і ринкових регуляторів розвитку страхових відносин.

Ключові слова: страхове підприємництво; державне регулювання страхового бізнесу; економічні, інституціональні й психологічні чинники, що гальмують процес розвитку страхового підприємництва.

РЕЗЮМЕ

В статье исследованы методологические аспекты развития страхового предпринимательства. Определены факторы, тормозящие страховую деятельность в Украине, а также роль и функции страхового предпринимательства. На такой основе доказана необходимость активизации государственного регулирования страховых отношений. Аргументирована необходимость активного сочетания государственных и рыночных регуляторов развития страховых отношений в рыночной экономике.

Ключевые слова: страховое предпринимательство; государственное регулирование страхового бизнеса; экономические, институциональные и психологические факторы, тормозящие процесс развития страхового предпринимательства.

SUMMARY

In the article methodological aspects of development of insurance business are investigated. The factors which are slowing down insurance activity in Ukraine, and also role and functions of insurance business are defined. On such basis need of activation of state regulation of the insurance relations is proved. Need of an active combination of the state and market regulators of development of the insurance relations for market economy is reasoned.

Keywords: insurance business; state regulation of insurance business; the economic, institutional and psychological factors which are slowing down development of insurance business.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ:

1. Базилевич В.Д. Страховий ринок України /В.Д.Базилевич. – К.: Знання, КОО, 1998. – 374 с.
2. Базилевич В.Д. Антімонопольні заходи держави й створення конкурентного середовища на страховому ринку України / В.Д. Базилевич // Фінанси України – 1998. – №8. – С.5-11.
3. Базилевич В.Д. Сучасна парадигма страхування: сутність і протиріччя / В.Д. Базилевич // Фінанси України. – 2007. – №7. – С. 42-50.

4. Квасовський О.Р. Проблемні аспекти прямого оподаткування страхових компаній в Україні / О.Р. Квасовський, М.В.Стецько // *Фінанси України*. – 2011. – №1 – С. 52-63.
5. Козоріз Г.Г. Капітал і капіталізація страхового ринку України: Монографія /Г.Г.Козоріз; наук. ред. д-р екон. наук, проф. Т.С.Смольченко. – К.: УБСНБУ, 2010. – 327 с.
6. Козьменко О.В. Сучасний стан і перспективи розвитку ринку перестрахування в Україні /О.В.Козьменко, А.О.Бойко // *Фінанси України*. – 2011. – №6. – С. 24-32.
7. Яворська Т.В. Регулятивна політика Державної комісії з регулювання фінансових послуг у страховій сфері /Т.В.Яворська // *Вісник Української академії банківської справи*. – 2010. – №1. – С.106-110.
8. Яворська Т.В. Державне регулювання страхового підприємництва в Україні: Монографія /Т.В.Яворська. – Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2012. – 420 с.
9. Чижов О.В. Протидія шахрайству у фінансовому секторі як один із способів зменшення обсягів тіньової економіки / О.В.Чижов // *Актуальні проблеми економіки*. – 2010. – № 12. – С. 171-179.
10. Фурман В.М. Страхування: теоретичні засади та стратегія розвитку: монографія /В.М.Фурман. – К.: КНЕУ, 2005. – 296 с.

УДК 330.342

РОЗВИТОК СУСПІЛЬНОЇ ФОРМИ ПРАЦІ ЯК ОСНОВА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ДЕРЖАВИ

Дмитриченко Л.А., к.е.н., доцент, Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського

Постановка проблеми. Ринкові трансформації, які продовжуються в Україні вже понад двадцять років, супроводжуються нестабільною економічною динамікою. Одною з головних причин такого є відсутність чіткого сформульованих цільових орієнтирів трансформації, моделей і механізмів їх реалізації. Не дивлячись нібито на різноманітні пропозиції авторитетних вчених і науково-дослідних інститутів, які обґрунтовують відповідні моделі й механізми економічного розвитку України, трансформаційним процесам в національній економіці притаманна перманентна мінливість курсу реформ, швидкоплинність, осередковий характер і ситуативність вибору шляху економічної політики держави.

Як правило, пропозиції вчених спрямовані на розв'язання окремих, взаємозалежних завдань, що й дозволяє вести річ про хаотичність суспільних перетворень. Втім, визначення будь-якої моделі й механізму розвитку національної економіки вимагає визначення насамперед цільових орієнтирів розвитку. При цьому необхідно мати на увазі, що такі орієнтири визначаються внутрішніми й зовнішніми чинниками, серед яких останнім часом все більш впливовими стають зовнішні чинники. А серед чинників зовнішнього впливу на стан економічної безпеки – небезпеки найбільш важливими, на наш погляд, є чинники, що формуються під впливом світової глобалізації. Серед чинників світової глобалізації, які безпосередньо обумовлюють сучасні тенденції соціально-економічного розвитку національних економік, важливе місце посідає чинник розвитку процесу усупільнення праці.

Усупільнення праці й розвиток її суспільної форми (у нашому розумінні, це різні речі) мають як позитивні (для відокремлених національних економік), так і негативні наслідки. Одним з негативних наслідків є можливе зростання ступеня економічної небезпеки держави.

Керуючись цим, вважаємо постановку питання щодо розвитку суспільної форми праці як основи забезпечення економічної безпеки країн світу вельми актуальною й практично значущою.

Аналіз останніх публікацій. Згідно обраної теми дослідження в даній статті, необхідно провести аналіз публікацій у двох напрямках. По-перше, розглянути, що саме нового є у постановці питання щодо реалізації цільового орієнтиру забезпечення соціально-економічної безпеки держави. По-друге, необхідно розглянути нові аспекти аналізу проблеми усупільнення праці, суспільного характеру й суспільної форми праці.

Щодо першої проблеми – проблеми забезпечення соціально-економічної безпеки держави, можна сказати, що вона вельми активно обговорюється на сторінках наукової економічної (й не лише економічної, але й філософської літератури), а також на сторінках літератури, що аналізує різні аспекти проблеми – від визначення сутності економічної безпеки, до аналізу проблеми вимірювання рівнів безпеки, міжнародного досвіду забезпечення безпеки й дослідження галузевих проблем безпеки та різних її складових (екологічної безпеки, воєнної безпеки, тощо).

Серед публікацій останніх років з питань безпеки, можна навести, наприклад, наукові праці С.І.Лекаря та О.Б.Петріної, у яких досліджується сутність економічної безпеки [1-2]; С.В.Марчевського, який аналізує міжнародний досвід розв'язання проблеми безпеки [3]; І.П.Мойсенка й М.Я.Демчишина де аналізуються методологічні проблеми виміру економічної безпеки держави [4]; В.М. Білопольської та В. Волкової, у наукових статтях яких досліджуються проблеми фінансової безпеки країни [5].

Зауважимо, що питання економічної складової національної безпеки – це взагалі питання праці, форм її організації, питання розвитку процесу усупільнення праці. Проте, стосовно проблеми усупільнення праці, проблеми розвитку її суспільного характеру й суспільної форми, то даний напрям дослідження у вітчизняній літературі майже не спостерігається. Такий стан розробки вказаної проблеми пояснюється «несимпатією» сучасних дослідників до проблем праці взагалі, тим більше до усупільнення праці й до її суспільної форми й суспільного характеру. Адже у такому разі необхідно переоцінити практично всю сучасну економічну теорію – від проблеми створення ВВП, методики його розрахунку до проблеми сутності й виміру вартості товару, проблеми розподілу й споживання ВВП, формування суспільних і спільних фондів, принципів формування й розподілу бюджетних коштів тощо. Отже необхідно

Виділення невирішених проблем і ціль дослідження. У нашому дослідженні ми виходимо з того, що питання економічної складової є окремим аспектом загального питання щодо національної безпеки. При всьому позитивному щодо розкриття змісту економічної безпеки, дослідники проблеми не акцентують увагу на розвитку процесу усупільнення праці, що реально відбувається і на міжнародному рівні, і в Україні. Проте, на наш погляд, ігнорувати факт розвитку суспільної форми праці при визначенні цільового орієнтира забезпечення економічної безпеки країни, не є методологічно виправданим. Цим визначено вибір теми і предмета дослідження даної статті.

Викладення основного матеріалу. Відомо, що історія офіційного визнання терміну «економічна безпека» почалася з 1985 року, коли було прийнято резолюцію Генеральної Асамблеї ООН «Міжнародна економічна безпека». Щодо нашої країни, то «Концепція економічної безпеки України» була науково обґрунтована колективом вчених Інституту економічного прогнозування понад десять років потому, у 1996 році [6]. І тільки у 2003 році прийнято Закон «Про основи національної безпеки України», у якому викладено державний підхід до визначення сутності й складових національної безпеки [7].

Доречно наголосити на тому, що в українському законодавстві дано широке тлумачення національної безпеки, сутність якої містить наступні сфери життєдіяльності суспільства: «захищеність життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства і держави, за якої забезпечуються сталий розвиток суспільства, своєчасне виявлення запобігання і нейтралізація реальних та потенційних загроз національним інтересам у сферах правоохоронної діяльності боротьби з корупцією, прикордонної діяльності та оборони, міграційної політики, охорони здоров'я, освіти та науки, науково-технічної та інноваційної політики, культурного розвитку населення, забезпечення свободи слова та інформаційної безпеки, соціальної